STRATEŠKI PLAN DJELOVANJA

2026. – 2030.

LEADER mreža Hrvatske
www.lmh.hr

Sadržaj:..... Error! Bookmark not defined.

1 Analiza stanja..... 3

2 Izazovi pred organizacijom..... 5

3 Vizija, Misija i Vrijednosti..... 7

4 Ciljevi strateškog plana djelovanja 2026.-2030. 8

5 Strategije djelovanja..... 10

6 Godišnji operativni i financijski planovi 11

7 Analiza vrednovanja i provedbe..... 11

8 Zaključak 11

.

Temeljem Zaključka Upravnog Odbora na sjednici održanoj 18. svibnja 2026. godine, Strateški plan djelovanja LEADER mreže Hrvatske za razdoblje 2026.-2030. godine, usvojen je na sjednici Skupštine održanoj 16. lipnja 2026. godine.

1 Analiza stanja

LEADER mreža Hrvatske (dalje: **LmH**) **je nacionalna nevladina asocijacija (organizacija civilnog društva)** sa statusom udruge, **Lokalnih akcijskih grupa i potpornih organizacija/institucija isključivo iz javnog i civilnog sektora** za **integrirani teritorijalni razvoj** koje djeluju na nacionalnoj razini te pružaju stručnu pomoć Lokalnim akcijskim grupama i njihovim multi-sektorskim razvojnim dionicima.

LmH je uzela ime prema programu LEADER[1] jer se time već u imenu željelo istaknuti razvojno područje, pristup i način djelovanja.

Osnovana je na inicijativu 20 Lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova) te **7 uglednih razvojnih institucija i organizacija nacionalne razine djelovanja**, u Karlovcu, **12. travnja 2012.** godine.

Sukladno Statutu LmH, članovi LmH su isključivo pravne osobe koje u udruzi djeluju putem osobe ovlaštene za zastupanje u skupštini, a koje moraju biti ovlaštene ili imenovane od strane svog nadležnog tijela. Članovi LmH jesu i mogu postati organizacije civilnog društva registrirane kao Lokalne akcijske grupe/skupine (u svim formama – LAG, FLAG i sl.), istraživačke i znanstvene institucije, ustanove za obrazovanje odraslih koje se bave ruralnim razvojem, te ostale neprofitne organizacije koje se bave ruralnim razvojem i djeluju na području cijele Hrvatske i šire, a registrirane su prema relevantnim zakonima. O primanju novih članova odlučuje Skupština na prijedlog Upravnog odbora LmH.
Struktura Upravnog odbora LmH odgovara njezinoj svrsi djelovanja i strukturi članstva obzirom da od 13 članova njih najmanje 9 dolazi iz Lokalnih akcijskih grupa/skupina i to min. 3 iz svake povijesne regije (Slavonska, Jadranska i Središnja Hrvatska), 1 član iz redova FLAG-ova dok drugi članovi mogu i ne moraju dolaziti iz redova javnih ustanova (2) te organizacija civilnog društva (2) nacionalne razine djelovanja.
LmH ima i specifičnu strukturu predsjedništva. Uz predsjednika organizacije, Skupština bira i 3 dopredsjednika koji koordiniraju rad članova u slavonskom, jadranskom i središnjem dijelu Hrvatske.
Također, struktura Nadzornog odbora reflektira strukturu članstva. Po jedan član Nadzornog odbora mora biti iz svake povijesne zemljopisne regije, kako bi se osigurala teritorijalna zastupljenost.

Ciljevi LEADER mreže Hrvatske su jačanje kapaciteta LEADER/CLLD organizacija, širenje i provedbu LEADER/CLLD pristupa, načela i metodologije, u integriranom razvoju ruralnih (kopnenih i obalnih/ribarstvenih) i urbanih područja Republike Hrvatske, uz međusektorsko povezivanje, jačanje kapaciteta, razmjenu iskustava i javno zagovaranje interesa Lokalnih akcijskih grupa/skupina (dalje: LAG-ova) u svim formama[2], uz angažman razvojnih i znanstvenih ustanova te neprofitnih organizacije koje se aktivno bave lokalnim razvojem vođenim lokalnom zajednicom i djeluju na području cijele Hrvatske i šire, a registrirane su prema relevantnim zakonima,

[1] Provedbom reforme Zajedničke poljoprivredne politike, 1991. godine, Europska unija počela je primjenu **LEADER programa** (franc. *Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale* – veze među aktivnostima u razvoju ruralnog gospodarstva), kao krovnog sveobuhvatnog programa razvoja ruralnih područja. LEADER program odnosno **LEADER pristup razvoju ruralnih područja** je inicijativa Europske unije za potporu projektima ruralnog razvoja pokrenutih na lokalnoj razini u svrhu revitalizacije ruralnih područja i stvaranja novih radnih mjesta. LEADER program potiče ruralna područja na održivi razvoj svojih zajednica uz povećanje konkurentnosti poslovnog sektora, poticanje sudjelovanja građana u donošenju lokalnih političkih odluka, zaštitu prirodne i kulturne baštine te razvoj društvenih sadržaja u ruralnim zajednicama. Ruralne zajednice, u smislu provedbe LEADER-a na EU razini, ujedno su i ribarstvene lokalne zajednice. LEADER pristup oslanja se na izradu i provedbu Lokalnih razvojnih strategija (LRS) koje omogućuju integralnu provedbu gospodarske i socijalne kohezije a provode ih Lokalne akcijske grupe/skupine (LAG) - organizacije koje pružaju direktnu potporu lokalnim razvojnim dionicima u ruralnim i ribarstvenim područjima.
U programskom razdoblju 2014.-2020., **LEADER prerasta u novi razvojni program Europske unije – CLLD** koji se nastavio u programom razdoblju 2021.-2027., a planira se provoditi i u razdoblju 2028. -2034. CLLD je financiran iz više različitih Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF); širi se ruralnih/ribarstvenih na urbana (i periurbana) područja. CLLD (eng. *Community Led Local Development* – lokalni razvoj vođen od strane lokalne zajednice) je mehanizam za uključivanje lokalnih razvojnih dionika i partnera, uključujući predstavnike civilnog društva, lokalne gospodarske dionike te predstavnike javnog sektora, u izradu i provedbu integrirane lokalne strategije koja pomaže njihovom području u budućem održivom razvoju. CLLD se provodi putem integriranih i višesektorskih strategija lokalnog razvoja (LRS), dizajniranih na način da uvažavaju lokalne potrebe i potencijale te uključuju inovativne razvojne mogućnosti u lokalnom kontekstu, umrežavanje i suradnju.

[2] Postojeće forme Lokalnih akcijskih grupa/skupina (LAG-ova) na EU razini su: LAG – Lokalna akcijska grupa; FLAG – Lokalna akcijska grupa/skupina u ribarstvu/akvakulturi, ULAG – Urbana lokalna akcijska grupa.

kao i s ciljem osiguravanja sudjelovanja hrvatskih Lokalnih akcijskih grupa/skupina (u svim formama) i ostalih razvojnih dionika u nacionalnim, regionalnim i europskim ruralnim mrežama.

Svrha djelovanja LEADER mreže Hrvatske je unaprijediti sveukupni razvoj i kvalitetu života u ruralnom prostoru[3] Hrvatske, osnažiti i povezati dionike koji djeluju u ruralnom prostoru, poticati sudjelovanje žena, mladih i svih ranjivih skupina u donošenju odluka na lokalnoj i regionalnoj razini, poticati međusektorsku suradnju, okupljati i povezivati sve dionike koji teže i djeluju u smjeru održivog i ujednačenog razvoja ruralnog prostora Hrvatske, kao i unapređivati uvjete za djelovanje članica Udruge.

Područja djelovanja LEADER mreže Hrvatske, sukladno Statutu organizacije su:

- Demokratska politička kultura: obrazovanje za demokratsko građanstvo, volonterstvo (promicanje i razvoj volonterstva), promicanje društvene solidarnosti, promicanje dobrog upravljanja, poticanje participativne demokracije/sudjelovanja građana u odlučivanju, praćenje javnih politika i javno zagovaranje, razvoj civilnoga društva, razvoj lokalne zajednice, javno informiranje i mediji (proizvodnja medijskih sadržaja, poticanje kritičke rasprave u medijima, promicanje medijske pismenosti, praćenje društvene odgovornosti medija i ostale djelatnosti javnog informiranja i medija);
- Gospodarstvo: socijalno poduzetništvo (promicanje razvoja socijalnog poduzetništva te ostale djelatnosti socijalnog poduzetništva), energetika (s naglaskom na energetsku učinkovitost i obnovljive izvore energije), industrija, inovatorstvo, poljoprivreda, trgovina, turizam, ugostiteljstvo, strukovne udruge u gospodarstvu i dr.;
- Međunarodna suradnja: razvojna suradnja (demokratska tranzicija, obrazovanje, smanjenje siromaštva, zaštita okoliša i prirode te ostale djelatnosti međunarodne razvojne suradnje);
- Obrazovanje, znanost i istraživanje: razvoj i promicanje odgoja i obrazovanja (cjeloživotno učenje i obrazovanje odraslih, izvaninstitucionalni odgoj i obrazovanje, potpora obrazovanju djece i mladih s posebnim potrebama, odgoj i obrazovanje za aktivno sudjelovanje u razvoju demokratske kulture, odgoj i obrazovanje za zaštitu i promicanje ljudskih prava, poticanje kreativnosti i stvaralaštva u odgoju i obrazovanju, odgoj i obrazovanje za zaštitu i promicanje povijesno-kulturne baštine i nacionalnog identiteta, odgoj i obrazovanje za održivi razvoj, zdrave načine života i očuvanje prirode, međunarodna suradnja i mobilnost u obrazovanju te ostale djelatnosti odgoja i obrazovanja);
- Održivi razvoj: razvoj ruralnih područja[4] (edukacija za održivi razvoj ruralnih područja, planiranje razvoja ruralnih područja, LEADER/CLLD pristup razvoju ruralnih područja, ostale aktivnosti vezane za razvoj ruralnih područja, zaštita javnih dobara u ruralnim područjima te ostale djelatnosti razvoja ruralnih područja), održivi gospodarski razvoj (razvoj društvenog kapitala, održivi turizam te ostale djelatnosti održivog gospodarskog razvoja).

Ciljane skupine, s obzirom na članstvo i krajnje korisnike prema kojima je organizacija usmjerena, su: opća populacija ruralno-urbanih područja Republike Hrvatske obuhvaćena područjima LAG-ova, zatim općenito ruralno stanovništvo, s naglaskom na mlade, djecu, žene, osobe starije životne dobi te osobe u riziku od siromaštva i siromašne osobe; zatim volonteri, udruge i građanske inicijative, lokalna i regionalna samouprava, poljoprivrednici i ribari, poslovne organizacije, mikro, mali i srednji poduzetnici, poslodavci te odgojno-obrazovne ustanove.

U prvoj polovici 2026., LmH članstvo čini 58 članica: 43 LAG-a, 5 FLAG-ova i 10 uglednih nacionalnih stručno znanstvenih institucija i organizacija.
LEADER mreža Hrvatske, putem Lokalnih akcijskih grupa/skupina koje okuplja, obuhvaća:

- 1.975.039 stanovnika (51,01% ukupnog stanovništva RH) koji žive u
- 5.111 naselja (75,64% ukupnog broja naselja u RH) koji pripadaju 421 jedinici lokalne samouprave (75,72% ukupnog boja JLS u RH), na području od

[3] Pod pojmom ruralnog prostora, u smislu djelovanja organizacije, smatraju se lokalne zajednice ruralnih (kopnenih i obalnih/ribarstvenih, akvakulturnih) te urbanih/periurbanih područja koje provode LEADER/CLLD.

[4] Pod pojmom ruralnih područja, u smislu djelovanja organizacije, smatraju se lokalne zajednice ruralnih (kopnenih i obalnih/ribarstvenih, akvakulturnih) te urbanih/periurbanih područja koje provode LEADER/CLLD.

- 37.715,01 km^2 (66,68% kopnenene površine RH)

LEADER mreža Hrvatske, u proteklih 14 godina od svog osnutka, postigla je iznimno značajne rezultate te postala stručan i referentan, ključni razvojni dionik te konzultativna organizacija nacionalnih i međunarodnih tijela zaduženih za razvoj LEADER/CLLD-a, ruralnih (kopnenih i obalnih/ribarstvenih) područja i jačanje ruralno-urbanih veza, kao i organizacija civilnog društva i njihovih razvojnih dionika koji su nositelji integriranog lokalnog razvoja.
Ovaj Strateški plan djelovanja za buduće razdoblje 2026.-2030. temeljiti će se na dosadašnjim postignućima kao i nacionalnim te ključnim međunarodnim smjernicama za integriran lokalni razvoj vođen od strane lokalne zajednice, od kojih su, trenutno, najznačajnije:

- Deklaracije ELARD-a (Europske organizacije lokalnih akcijskih grupa/skupina za ruralni razvoj), čiji je LmH dugogodišnji član, iz 2016., 2021. te 2024. godine i nadalje.
- Izjava (deklaracija) Ruralnog pakta o budućnosti ruralnih područja i politike ruralnog razvoja u Europskoj uniji, 2024. te Stajalište Koordinacijske grupe Ruralnog pakta o razvoju prijedloga novog regulatornog okvira (za razdoblje 2028.-34.), 2026., budući je LmH nacionalna kontakt točka za provedbu Ruralnog pakta; te
- Rezolucija Europskog parlamenta o novom Višegodišnjem financijskom okviru 2028.-2034., 2026.
- Mišljenja (preporuke) Europskog odbora regija:
  - Kako programiranje u okviru inicijative LEADER i programa lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice (CLLD) nakon 2027. može pridonijeti boljoj provedbi dugoročne vizije za ruralna područja EU-a, 2025.
  - Budućnost ruralnog razvoja nakon 2028., 2026.
  - O Uredbi o Fondu za Nacionalne i regionalne partnerske planove, 2026., te
- Preporuka Međunarodne konferencije TRG LEADER/CLLD NM ZPP-a: Budućnost politike ruralnog razvoja nakon 2027., 2026.

2 Izazovi pred organizacijom

U predstojećem razdoblju lokalne akcijske grupe/skupine (LAG-ovi, u svim formama) i njihove lokalne zajednice suočavaju se s velikim izazovima prvenstveno povezanim s rastućim osjećajem marginalizacije, posebno u ruralnim i depriviranim područjima. Ruralni prostori[5] koji čine više od 80% Europske unije i više od 90% Republike Hrvatske, suočeni su sa stalnim izazovima poput demografskih promjena, digitalne tranzicije, potreba za razvojem održivog gospodarstva, posebno održive poljoprivrede, ribarstva i akvakulture kojima klimatske promjene i neusklađenost razvojnih politika dodatno pogoršavaju situaciju. Stoga u velikoj mjeri zaostaju u pogledu demokratskog sudjelovanja, pristupa osnovnim uslugama i zapošljavanju.[6] Takva situacija slabi ugled Europske unije i potkopava napore za jačanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije među regijama EU, potiče euroskepticizam i ugrožava jedinstvo i stabilnost.[7]
Stoga je, u skladu s nedavnim studijama i izvješćima[8], potrebno osnaživanje i bolje usmjeravanje lokaliziranih politika jačanjem kapaciteta inicijativa CLLD i LEADER kako bi se ispunili sve veći zahtjevi u pogledu integriranog

[5] Pod pojmom ruralnih područja, u smislu djelovanja organizacije, smatraju se lokalne zajednice ruralnih (kopnenih i obalnih/ribarstvenih, akvakulturnih) te urbanih/periurbanih područja koje provode LEADER/CLLD.

[6] Perpiña Castillo, C., Jacobs-Crisioni, C., Barranco, R., Curtale, R., Kompil, M., Vallecillo, S., Auteri, D. i Dijkstra, L.: *Opportunities and challenges for remote rural areas in the European Union* (Mogućnosti i izazovi za udaljena ruralna područja u Europskoj uniji), Europska komisija, Ispra, 2023., JRC135398; Vilcu, R., Van den Bossche, L., Altman, N., Ziegler, V., Salle, E., Zomer, B. (2023.): *Empowering rural areas in multi-level governance processes* (Osnaživanje ruralnih područja u postupcima višerazinskog upravljanja), Dokument o stajalištu organizacije SHERPA

[7] Mišljenje Europskog odbora regija, 2025., COR-2024-02569-00-02-AC-TRA

[8] Europska komisija, Glavna uprava za poljoprivredu i ruralni razvoj, *Evaluation on the impact of LEADER on Balanced Territorial Development* (Evaluacija učinka programa LEADER na uravnotežen teritorijalni razvoj), radni dokument službi Komisije, 2024.;
Europska komisija, Glavna uprava za poljoprivredu i ruralni razvoj, Münch, A., Gorny, H., Badouix, M., Gaugitsch, R. i dr.: *Study on funding for EU rural areas – Final report*, (Studija o financiranju ruralnih područja EU-a – završno izvješće), Ured za publikacije Europske unije, 2024.,
Europska komisija, Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku, radni dokument službi Komisije, *Commission Staff Working Document Accompanying document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and*

lokalnog razvoja ruralnih područja[9] (pretežito malih gradova i sela te prirodnih područja[10], ruralno-urbana tipologija[11]) i teritorijalne kohezije. LEADER/CLLD pokazao se učinkovitim u osnaživanju ruralnih područja, ali je sada njegov pristup potrebno dalje prilagoditi kako bi odgovorili na izazove koje donosi budućnost.
LEADER-CLLD ne funkcionira samo kao provedbeni mehanizam, već i kao demokratski prostor koji unapređuje lokalno upravljanje, društveni kapital i građanski angažman u ruralnim područjima. Jačanjem i izdvajanjem namjenskih sredstava za LEADER/CLLD i pametne zajednice (pametna sela) osiguralo bi se da se minimalni udio sredstava EU-a primjenjuje s pomoću pristupa pod vodstvom zajednice, čime se podržava funkcionalna povezanost urbanih i ruralnih područja i izbjegavaju izolirane intervencije.
U svjetlu međunarodnih smjernica, a u suradnji sa nacionalnim i međunarodnim tijelima i organizacijama, predstojeći izazovi za LmH u djelovanju na nacionalnoj i međunarodnoj razini, sažeto, biti će:

- prepoznavanje LAG-ova (u svim formama) kao motora lokalnog razvoja te njihovo službeno priznavanje kao glavnih kontakt točki u ruralnim (lokalnim) područjima na regionalnoj, nacionalnoj i EU razini, pokrivajući sva pitanja ruralnog (lokalnog) razvoja, s obzirom na njihovu ključnu ulogu u participativnom razvoju odozdo prema gore, mobilizaciji zajednice i lokalnom upravljanju;
- prepoznavanje uspjeha LEADER/CLLD-a i njegove dodane vrijednosti kao učinkovitog alata za rješavanje specifičnih izazova s kojima se suočavaju ruralna područja diljem Europe, a koji zahtijevaju rješenja temeljena na lokalnim razvojnim potrebama i mogućnostima;
- jačanje lokaliziranih teritorijalnih politika, učinkovitih i temeljenih na dokazima, orijentiranih jačanju kapaciteta LEADER/CLLD-a u svrhu stvarno integriranog lokalnog razvoja i teritorijalne kohezije usmjerenih poboljšanju kvalitete života za sve stanovnike, što uključuje usluge, infrastrukturu, digitalnu povezanost, inovativnost, konkurentnost i otvaranje lokalnih radnih mjesta;
- povećano i pojednostavljeno financiranje LEADER/CLLD-a s obveznom minimalnom alokacijom za ruralna područja (lokalna) kako bi se osiguralo da lokalne zajednice imaju financijska sredstva potrebna za pokretanje vlastitog razvoja, osiguravajući namjenski tok resursa za poticanje ekonomske, socijalne i ekološke dobrobiti ruralnih (lokalnih) područja;
- pojednostavljenje pristupa financijskim sredstvima i postupcima EU/RH u okviru usklađenog i fleksibilnog pristupa integriranom teritorijalnom lokalnom razvoju. Pojednostavljenje provedbe, smanjenje administrativnog (birokratskog) opterećenja i smanjenje posrednika između Europske unije i LAG-ova. Poboljšanje koordinacije među relevantnim upravljačkim tijelima na svim razinama upravljanja, obveznu provedbu modela Ruralnog pakta, uključujući koordinaciju s više fondova i više dionika, te smjernice i osposobljavanje za provedbu „*rural proofing*-a[12] (procjene učinka politika sa gledišta ruralnih područja)". Upravljačka tijela trebala bi se dogovoriti o jedinstvenom sustavu provedbe LEADER/CLLD-a jednakom za sve, bez nacionalnog dupliciranja uloga i pravila. Uz postojeću poljoprivrednu i ribarsku politiku, važno je obvezujuće uvođenje novih provedbenih instrumenata i sredstava za potporu LEADER/CLLD-u u okviru kohezijske i socijalne politike;
- poticanje korištenja paušalnih financiranja te mehanizama predfinanciranja i predujmova za male projekte odnosno uvođenje mehanizma kojim bi se osiguralo da se predujam, koji predstavlja 80% dodijeljenih bespovratnih sredstava, sustavno isplaćuje čim se projekt odobri;
- poticanje veće uključenosti žena u tijela za donošenje odluka u okviru LEADER/CLLD-a i poticati sve razine društva, od mladih do starijih osoba, da sudjeluju u planiranju i osmišljavanju razvojnih projekata;
- poticanje izgradnje kapaciteta lokalnih aktera, uključujući pristup financiranju i prilagođene intervencije koje odražavaju raznolikost ruralnih (lokalnih) područja i njihove posebne potrebe te proširenu upotrebu podataka za informiranje budućih politika temeljenih na dokazima i rezultatima.

Social Committee and the Committee of the Regions on the 9th Cohesion Report (neslužbeni prijevod: Radni dokument službi Komisije priložen dokumentu Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o devetom izvješću o koheziji)

[9] Tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja Republike Hrvatske, A. Lukić, Meridijani, 2012.;

[10] Ruralni prostori- pristupi definiranju, A. Lukić;

[11] Urbano-ruralna tipologija, Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

[12] https://rural-vision.europa.eu/action-plan/cross-cutting/rural-proofing_en; https://www.oecd.org/en/blogs/2026/03/rural-proofing-what-is-rural-proofing-intelligence.html

- intenziviranje djelovanja na komunikaciji i obrazovanju vezanog za LEADER/CLLD kako bi se nacionalnim, regionalnim a posebno lokalnim akterima, omogućilo da u potpunosti iskoriste njihove prednosti.

Navedeni izazovi za udrugu, istovremeno, obuhvaćaju implementaciju (natječaje za provedbu lokalnih razvojnih strategija (LRS) u svim formama, odobravanje i monitoring odobrenih projekata), praćenje i vrednovanje odobrenih LRS i rada lokalnih akcijskih grupa/skupina (LAG-ova, u svim formama) s naglaskom na dodanu vrijednost LEADER/CLLD-a, u svjetlu dosadašnjih smjernica i nalaza[13] na međunarodnoj razini, te brigu o povratu uloženih sredstava kao i osmišljavanje i intenzivne konzultacije za pripremu LEADER/CLLD-a u novom programskom razdoblju 2028.-2034. čije programiranje je u tijeku.

Lokalne akcijske grupe/skupine postaju sve prepoznatljiviji te stručni nositelji demokratizacije lokalnog razvoja kako u Hrvatskoj tako i na razini Europske unije, s velikim rasponom znanja i vještina u privlačenju višeizvorskih sredstava za razvoj lokalnih zajednica. LEADER/CLLD već je ukorijenjen u društvu i treba ga, u potpunosti, integrirati u Dugoročnu viziju za ruralna područja EU-a kao i buduću strategiju „Prava na ostanak" te iskoristiti za postizanje njezinih ciljeva. Upravo LEADER/CLLD potiče prihvaćanje vizije u regijama i lokalizirane pristupe u okviru kohezijske politike, stoga su pred LmH velike zadaće kako u nacionalnoj tako i međunarodnoj suradnji, posebno sa europskim udruženjima te tijelima Europske komisije.

Poseban izazov pred LmH je jačanje i održivost lokalnih akcijskih grupa/skupina u provedbi njihovih zadaća odnosno pružanju tehničke potpore, kao i u očuvanju i daljnjem jačanju LEADER/CLLD-a na EU i nacionalnoj razini u novom višegodišnjem financijskom okviru (VFO), što zahtjeva značajno jačanje upravljanja i kapaciteta organizacije, od razvoja resursa, korištenja suvremenih digitalnih tehnologija, volontiranje i razmjenu do osiguravanja logističkih uvjeta i potrebnih financijskih sredstava za samostalno djelovanje.

3 Vizija, Misija i Vrijednosti

Vizija

LEADER mreža Hrvatske zaštitnik je i ključni akter provedbe LEADER/CLLD-a u Hrvatskoj. Ona djeluje kao most između lokalnih akcijskih grupa/skupina, stručnjaka, istraživača, aktivista i kreatora politika integriranog lokalnog razvoja koji vodi lokalna zajednica, u širokom rasponu javnih, gospodarskih i civilnih organizacija.

Misija LEADER mreže Hrvatske je:

- motivacija, integracija i potpora lokalnim akcijskim grupama/skupinama. Osiguravanje stručne i tehničke podrške, poticanje inovativnih pristupa integriranom i pametnom lokalnom razvoju te jačanju lokalnih kapaciteta.
- zagovaranje filozofije i načela LEADER/CLLD-a i sličnih inicijativa integriranog, participativnog, inovativnog i pametnog lokalnog razvoja na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini,

[13] Europska unija, Europski revizorski sud: Special Report 10/2022: LEADER and community-led local development facilitates local engagement but additional benefits still not sufficiently demonstrated (Tematsko izvješće: Programom LEADER i lokalnim razvojem pod vodstvom zajednice potiče se lokalna angažiranost, ali još uvijek nema dovoljno dokaza koji bi potvrdili njihove dodatne koristi), European Court of Auditors, EU, 2022.
Europska komisija, Glavna uprava za poljoprivredu i ruralni razvoj, Evaluation support study of the costs and benefits of the implementation of LEADER, Final report (Studija podrške evaluaciji troškova i koristi od provedbe LEADER-a, Završno izvješće), Ured za publikacije Europske unije, 2023.
Europska komisija, Glavna uprava za poljoprivredu i ruralni razvoj, Evaluation support study of the costs and benefits of the implementation of LEADER, Executive summary (Studija podrške evaluaciji troškova i koristi od provedbe LEADER-a, Sažetak s preporukama), Ured za publikacije Europske unije, 2023.
Europska komisija, Glavna uprava za pomorstvo i ribarstvo, CLLD in fisheries and coastal communities - achievements and lessons (CLLD u ribarstvu i obalnim zajednicama - postignuća i pouke), Ured za publikacije Europske unije, 2025.
Europska komisija, Glavna uprava za pomorstvo i ribarstvo, Working paper on CLLD evaluation (Radni dokument o evaluaciji CLLD-a), Ured za publikacije Europske unije, 2025.

osiguravajući mjerljivost postignuća, usmjerenost i usklađenost između lokalnih potreba i šireg zakonodavnog okvira.

Načela djelovanja LmH su:

- cjeloživotno učenje
- timski rad, partnerstvo, suradnja i dijalog svih razvojnih dionika lokalne zajednice
- opredijeljenost za djelovanje
- održivi gospodarski razvoj lokalnih zajednica i jačanje ruralno-urbanih i ruralno-obalnih veza
- rodna jednakost i jednake mogućnosti

Vrijednosti LmH su:

- rad posvećen dobrobiti lokalne zajednice
- poštivanje ljudskih prava, tolerancija i uvažavanje različitosti
- javnost djelovanja
- korist za zajednicu je ispred koristi za pojedinca – odgovornost svih za razvoj lokalne zajednice
- timski rad, suradnja i dijalog svih razvojnih dionika lokalne zajednice
- informiranost i znanje kao opće dobro
- demokracija i transparentnost
- pravednost i poštenje

4 Ciljevi strateškog plana djelovanja 2026.-2030.

U svrhu ostvarenja vizije, temeljni ciljevi koje LmH želi postići svojim djelovanjem u okviru Strateškog plana od 2026.-2030. godine, su:

Strateški cilj 1: Praćenje, vrednovanje i jačanje kapaciteta lokalnih akcijskih grupa/skupina
Ovaj cilj usmjeren je na direktno osnaživanje članskih organizacija kroz razvoj njihovih institucionalnih i operativnih kapaciteta. Organizacija će dalje jačati sustav kontinuirane podrške koji omogućuje LAG organizacijama, u svim formama, efikasnu i učinkovitu (temeljeno na dokazima – praćenje i vrednovanje) implementaciju lokalnih razvojnih strategija i djelovanja u razvoju područja obuhvata te provedbe temeljnih načela LEADER/CLLD i njegove dodane vrijednosti.

Strateški cilj 2: Jačanje uloge LmH kao referentne organizacije za LEADER/CLLD
Cilj je jačanje i daljnji razvoj LEADER/CLLD-a u okviru međunarodnih (EU i šire) i nacionalnih razvojnih politika te daljnje jačanje kapaciteta i djelovanja LmH kao vodeće stručne organizacije u području LEADER/CLLD-a na nacionalnoj i regionalnoj razini. Organizacija će širiti svoj utjecaj u kreiranju javnih politika te ojačati međunarodnu prepoznatljivost kroz aktivnu suradnju s mrežama, organizacijama i tijelima.

Strateški cilj 3: Jačanje održivosti LmH i poticanje ekonomske otpornosti lokalnih zajednica
Treći strateški cilj fokusira se na dugoročnu održivost LmH kroz jačanje organizacijskih kapaciteta i diversifikaciju aktivnosti te izvora financiranja. Cilj je smanjenje ovisnosti o tradicionalnim izvorima financiranja kroz razvoj inovativnih modela podrške lokalnim zajednicama. Ovo podrazumijeva i pružanje potpore lokalnom gospodarstvu s naglaskom na zaposlenička, potrošačka, društvena te općenito mikro i mala poduzeća u lokalnim zajednicama te razvoj suradnje s partnerskim organizacijama i akademskom zajednicom s ciljem održivog razvoja i ekonomske otpornosti LmH i lokalnih zajednica u kojima ona djeluje.

Strateški ciljevi definirani u ovom planu ostvarit će se kroz provedbu četiri međusobno povezana programa koji predstavljaju operativnu srž djelovanja LEADER mreže Hrvatske u sljedećem razdoblju. Svaki program osmišljen je tako da istovremeno doprinosi ostvarivanju više strateških ciljeva, što osigurava sinergiju između različitih aktivnosti i maksimizira učinkovitost korištenja organizacijskih resursa.

Program 1: Razvoj sustava za mjerenje dodane vrijednosti i učinkovitosti LEADER/CLLD-a
Razvojem sustava pokazatelja i izvora dokaza, smjernica za primjenu te kroz jačanje suradnje s akademskom zajednicom, omogućit će se uspostava ujednačenog alata za praćenje i vrednovanje odnosno objektivno mjerenje i dokazanost postizanja dodane vrijednosti LEADER/CLLD-a. Metodologija je temeljena na međunarodnim smjernicama i prilagođena sustavu provedbe u Republici Hrvatskoj. Digitalni alat omogućit će kontinuirano praćenje i analizu utjecaja projekata u postojećem i budućem programskom razdoblju, pružajući dokaze o koristi LEADER/CLLD pristupa za lokalne zajednice zasnovanom na njegovih sedam načela. Podaci će biti dostupni za argumentirano zagovaranje na nacionalnoj i međunarodnoj (EU i šire) razini, za jačanje pozicije LEADER/CLLD-a i osiguravanje opstanka njegovog provođenja. U okviru ovog programa dalje će se jačati sposobnosti lokalnih akcijskih grupa/skupina (u svim formama) za strateško planiranje, upravljanje razvojem koji vodi lokalna zajednica - provedbu LEADER/CLLD-a te demonstraciju rezultata prema svim dionicima i donositeljima odluka.

Program 2: Zagovaranje, očuvanje i jačanje LEADER/CLLD-a
Dokazana je vrijednost lokaliziranih pristupa i pristupa pod vodstvom zajednice, a pogotovo programa LEADER/CLLD (uklj. i Pametna sela) - takve inicijative ne funkcioniraju samo kao provedbeni mehanizmi, već i kao demokratski prostori koji unapređuju lokalno upravljanje, društveni kapital i građanski angažman u ruralnim područjima. Izdvajanjem sredstava za LEADER/CLLD i pametne male zajednice osiguralo bi se da se minimalni udio sredstava EU-a primjenjuje s pomoću pristupa pod vodstvom zajednice, čime se podržava funkcionalna povezanost urbanih i ruralnih (kopnenih i obalnih/ribarstvenih) područja i izbjegavaju izolirane intervencije. U ovom razdoblju LmH će se fokusirati na očuvanje i jačanje LEADER/CLLD-a u novom programskom razdoblju, uspostavi ujednačene provedbe u RH poštivanjem svih smjernica EU Komisije i pojednostavljenja, usmjereno prvenstveno na međusektorski i integriran razvojni pristup. Fokus će biti i na razvoju metodologije i provedbe LEADER/CLLD strategija u budućem programskom razdoblju te na kreiranju izmjena/poboljšanja javnih politika koje utječu na razvoj lokalnih zajednica. U okviru ovog programa LMH će dalje jačati suradnju sa nacionalnim i međunarodnim mrežama, organizacijama i tijelima za razvoj lokalnih zajednica i LEADER/CLLD-a u okviru nacionalnih i međunarodnih javnih politika te osigurati sustavan trening svim provoditeljima LEADER-CLLD metodologije u novom programskom razdoblju 2028.-34.

Program 3: Podrška razvoju fondova lokalne zajednice
Podrška pilotiranju dva do tri fonda lokalnih zajednica (lokalnih izvora financiranja) predstavlja inovativan pristup osiguravanju održivog financiranja lokalnih inicijativa. Fondovi koji jesu i koji će biti prilagođeni specifičnostima različitih tipova lokalnih zajednica i omogućiti će financiranje projekata koji se naslanjaju ali ujedno i nadilaze tradicionalne okvire LEADER/CLLD programa, a bili bi upravljani od strane LAG-ova u svim formama i/ili njihovih članova (npr. lokalnih zaklada). Inicijativa uključuje razvoj modela predfinanciranja, sufinanciranja te drugih instrumenata financiranja projekata za razvoj lokalnih zajednica. Uspješni modeli fondova lokalnih zajednica mogu se replicirati u drugim regijama, što će povećati financijske kapacitete zajednica i smanjiti ovisnost o centralnim izvorima financiranja. Partnerstvo podrazumijeva suradnju s lokalnim zakladama, hrvatskom dijasporom, poslovnim sektorom te javnim tijelima i financijskim institucijama na razvoju inovativnih instrumenata prilagođenih potrebama malih projekata u ruralnim područjima.

Program 4: Poticanje otpornosti lokalnih zajednica kroz primjenu LEADER-CLLD metodologije
Poticanje ekonomske, energetske, digitalne i zelene transformacije u lokalnim zajednicama kroz razvoj pametnih rješenja za lokalnu proizvodnju i distribuciju, zelene tehnologije te energetsku učinkovitost i obnovljive izvore energije. Razvoj participativnih modela građanskog, potrošačkog i zaposleničkog sudjelovanja u ekonomskom razvoju lokalnih zajednica, kroz promociju ekonomske demokracije, zadrugarstva, društvenog poduzetništva, kružne ekonomije te etičnog bankarstva i investicijskih fondova. Poticanje održivog razvoja lokalnih zajednica, kroz suradnju sa ZEF-om, Hrvatskom mrežom za društveno poduzetništvo, poslovnim udruženjima (npr. Pokret Fokolara i drugi), istaknutim društvenim poduzećima (npr. Humana Nova i drugi) i svim drugim partnerskim institucijama/organizacijama koje se zalažu za participativne modele decentralizirane ekonomije općeg dobra na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

5 Strategije djelovanja

LmH će u provođenju misije i postizanja ciljeva postavljenih Strateškim planom od 2026. do 2030. godine primijeniti sljedeće strategije djelovanja:

Raznolikost aktivnosti organizacije
LmH će u svrhu što uspješnijeg zadovoljavanja prepoznatih potreba te radi ostvarivanja postavljenih ciljeva, sukladno s praksom europskih mreža lokalnih akcijskih grupa/skupina ali i razvojem vlastitog sustava rada, djelovati putem samostalne organizacije vođenja aktivnosti prvenstveno jačanja međusektorskog dijaloga, jačanja ljudskih resursa organizacija članova i njihovih multisektorskih dionika te javnog zagovaranja provedbe EU politika vezanih za implementaciju načela LEADER/CLLD-a, poštivanja i unaprjeđenja nacionalnog zakonodavstva te potreba svojih članova i njihovih dionika u jačanju razvoja ruralnih područja Republike Hrvatske ali i šire. U skladu s navedenim LmH će:

- Nastaviti razvoj jedinstvenog sustava razmjena znanja i vještina te pružanja tehničke pomoći lokalnim akcijskim grupama/skupinama i njihovim razvojnim, multisektorskim, dionicima
- Jačati dijalog i suradnju s nacionalnim i EU tijelima nadležnim za primjenu LEADER/CLLD-a i razvoja (kopnenih i obalnih/ribarstvenih) područja te ruralno-urbanih veza
- Razvijati i operativno voditi vlastite programe i projekte
- Surađivati i uspostavljati suradnju s drugim organizacijama/inicijativama, poslovnim i javnim sektorom, posebno stručno-znanstvenim institucijama, na zajedničkim istraživanjima, programima i projektima
- Surađivati i uspostavljati partnerstva s donatorima i financijskim organizacijama na pojedinim programima potpore korisnicima EU fondova i drugih izvora sufinanciranja projekata za razvoj ruralnih područja, posebno projekata lokalnih akcijskih grupa/skupina

Raznolikost izvora financiranja LmH
U svrhu unaprjeđenja svog rada te održivosti organizacije i neovisnosti djelovanja, LmH se neće oslanjati samo na članarine i pojedinačni izvor financiranja već će težiti osiguravanju sredstava i iz drugih izvora razvojem vlastitih djelatnosti i projekata usmjerenih ostvarenju ciljeva ovog plana i vizije organizacije.

Decentralizacija djelovanja LmH
LmH će razvijati model decentralizacije svog djelovanja putem posebnog jačanja vodećih regionalnih organizacija, članova LmH, organiziranjem rada i djelovanja dopredsjednika organizacije za Slavoniju, Jadransku i Središnju Hrvatsku kako bi što bolje razvila jaku mrežu regionalnih direktnih suradnika odnosno direktne potpore ciljanim skupinama i svojim članovima s njihovim multisektorskim razvojnim dionicima. Decentralizacija djelovanja (regionalizacija) jedan je od osnovnih razvojnih prioriteta LmH koja će organizaciji osigurati jačanje, učinkovitiji rad te održivost.

Razvoj partnerstava kroz međusektorsko povezivanje
U svrhu ostvarenja ciljeva Strateškog plana LmH će uspostavljati i razvijati programe i projekte u suradnji s multisektorskim (javni, civilni i gospodarski sektor) razvojnim dionicima nacionalne i međunarodne razine te istu praksu poticati i među svojim članovima te njihovim multisektorskim razvojnim dionicima što je i jedno od osnovnih načela LEADER/CLLD metodologije integralnog razvoja lokalnih područja.

Prijenos znanja
Prijenos znanja i vještina jedna je od glavnih aktivnosti LmH koja će dalje jačati razvojem specijaliziranih programa ciljano usmjerenih definiranim potrebama svojih članova i njihovih razvojnih dionika. LmH će poticati razmjenu znanja i vještina kako na nacionalnoj tako na regionalnoj/međunarodnoj razini a sve u cilju stvaranja centra znanja za integrirani i koordinirani razvoj ruralnih područja. LmH će prijenos znanja provoditi putem svog sustava savjetovanja, informiranja i interaktivnih radionica i skupova, ali i pružati potporu za razmjenu znanja, iskustava i informacija između svojih članova.

Javni utjecaj i vidljivost
LmH će svoju misiju i ciljeve provoditi jačanjem javnog utjecaja stvaranjem vlastite javne prepoznatljivosti i prepoznatljivosti svog djelovanja putem aktivnog sudjelovanja u javnim tijelima odlučivanja i medijima u svrhu provedbe javnog zagovaranja općih potreba ruralnih (kopnenih i obalnih/ribarstvenih) područja, pozitivnih društvenih promjena i promjena javnih politika usmjerenih dobrobiti društva u cjelini te jačanju značaja civilnog društva i njegovih vrijednosti, s naglaskom na povećanje svijesti o značaju LAG-ova i primjeni LEADER/CLLD pristupa razvoju ruralnih i urbanih područja.

Razvoj sustava kvalitete LmH i članova organizacije
LmH će u narednom razdoblju, u suradnji s članovima, raditi na uspostavi sustava upravljanja znanjem i razvojem za upravljanje programima/projektima međunarodne razine te praćenja i vrednovanja doprinosa dodanoj vrijednosti LEADER/CLLD-a, kako među svojim članovima tako i unutar ureda organizacije. Također, LmH će raditi na uspostavi i uvođenju sustava standarda i kvalitete lokalnih akcijskih grupa/skupina i drugih organizacija članova LMH - za provedbu lokalnog razvoja vođenog lokalnom zajednicom, budući da isti nije razvijen na razini EU. LmH će nastaviti s uvođenjem sustava vanjskog i unutarnjeg vrednovanja organizacija u smislu jačanja kvalitete (ureda i izvršnih/upravljačkih tijela) te povećanja kvalitete njihova djelovanja za opće dobro lokalnih zajednica i njihovih građana.

6 Godišnji operativni i financijski planovi

LmH će i dalje, kao i do sada, za svaku kalendarsku godini provedbe ovog Strateškog plana donositi godišnji operativni plan (OP) u kojemu će detaljnije tvrditi aktivnosti, rokove, strategije djelovanja/metode, uvjete za provedbu aktivnosti, potrebne resurse i ciljeve koje želi postići provedbom OP-a. Svaki OP biti će usklađen sa godišnji financijskim planom.

7 Analiza vrednovanja i provedbe

Na početku svake kalendarske godine provedbe ovog plana LmH će provesti analizu aktivnosti i rezultata u prethodnoj godini i na temelju tih saznanja unaprijediti djelovanje i unijeti promjene/prilagodbe u operativnom i financijskom planu za narednu godinu. Krajem posljednje godine planiranog razdoblja LmH će kroz savjetovanje provesti vrednovanje provedenih aktivnosti tijekom planiranog razdoblja, kako bi se na temelju tih rezultata unaprijedilo djelovanje u idućem razdoblju djelovanja.

8 Zaključak

Ovaj Strateški plan predstavlja ambicioznu viziju razvoja LEADER mreže Hrvatske do 2030. Plan se temelji na dosadašnjim postignućima organizacije i odgovara na trenutne izazove uz korištenje novih prilika koje donose promjene u europskim politikama i tehnološkom razvoju.
Uspješna implementacija plana zahtijeva predanost svih članova i partnera, adekvatno financiranje te fleksibilnost u prilagođavanju promjenjivim uvjetima. Kontinuirano praćenje napretka i redovito vrednovanje rezultata omogućit će pravovremene korekcije i optimizaciju aktivnosti.
LmH ima potencijal postati još snažniji katalizator pozitivnih promjena u hrvatskim lokalnim zajednicama i model dobre prakse za međunarodnu razinu. Realizacija ove vizije doprinijeti će međusektorskoj suradnji i udruživanju, jačanju demokratskih procesa, povećanju kvalitete života u ruralnim područjima te promociji načela održivog razvoja vođenog lokalnom zajednicom.